

Ali že odhajate?

Spisal *Andrej Rapž.*

I.
reščilo je tisto leto v naš kozelc. Nevihta je prihrula kar iznenada. Završalo je v oblakih, se zagrozilo, nekoliko debelih kapljic je padlo na vročine zevajočo zemljo — in potem — silen grom, v kozelcu se je pokazal plamen.

Spominjam se še dobro tistega dne. Mati mi je ravno pripravila v košaro latvico kislega mleka pa pet velikih kosov ajdovega kruha; v velikem vrču je bila krljeva in hruševa voda. Vse to sem moral nesti na polje. Na nebu se materi ni zdelo vse prav, zato mi je pa naložila črez ramo suknje in jopiče za sestre in brate na polju za slučaj, da bi deževalo.

Ravno sem prestopil prag, ko je prvič priletel veter tako besno bučeč okolo hiše, da mi je vrgel suknje in jopiče z rame, slamniki pa mi je odnesel dol na cesto.

Postavim košaro na tla. Za slamniki se poženem v dir. Ali sva šla! V tem pa je že jelo vršati in vreti v oblakih in kmalu nato — tresk in plameni v kozelcu.

Dež se je nato ulil kot iz škafa. Manj in manj grozeče je gledalo nebo. Naši so prihiteli s polja. Vsa vas pa se je zbirala ob gorečem kozelcu. Prestrašen sem stal nekaj časa na vežnem pragu, potem pa me je zgrabilo nekaj čudnega, težkega, nekaj mrzlega v srcu.

„Moje lastovice!“ se mi je izvilo iz prsi.

Kaj mi je bil takrat mari kozelc in goreče žito! Moje lastovice, moje lastovice! . . .

Stekel sem izpred hiše proti ognju. Obstal sem pred njim — vem še danes dobro — tak, kot nisem bil nikdar še prej v mladem življenju.

„Stojte, slišite, če imate ušesa! Moje lastovice!“ sem vpil obupno, ali nihče se ni zmenil zame. Ledeni oklep razuma jim je zakril srce. Niso me umeli s srcem. Razum jim je narekoval delo, ki se je meni zdelo grozno, strašno.

„Ne podirajte!“ sem ječal. Nisem umel takrat, da je dom lastovic izgubljen na vsak način. Zastavili so železne mačke v streho kozelca in — zagugal se je in padel. Odletelo je lastovičje gnezdo . . .

Takrat sem zaječal. In tisoč gromov je zagromelo takrat v mojem srcu, ko sem čul padati bobneče tramove na razbito gnezdo, svoje ljubo

gnezdo, ki je ob njem preživelo moje mlado življenje toliko sladkih trenutij. Kaj sem mislil takrat, ne vem več. Toliko pa vem, da se mi je zdelo v srcu tako prazno, ko so mi razbili lastovičje gnezdo, kot je prazno v zapuščeni hiši, kjer ne stanuje nihče več.

Ah, vem, danes vem, česar takrat nisem vedel. Srce ni ustvarjeno le za veselje, pa tudi ne le za bol. Ali nekaj mora biti v njem vedno: veselje ali žalost. Jaz dotlej še nisem poznal žalosti. Kot črna ptica mi je takrat prvič sedla počivat v moje srce.

II.

Pozneje sem stregel pri maši. Vesel sem bil zopet in srečen. Imel sem novo lastovičje gnezdo. Tega mi ne bo razbila strela, ne ugonobe ga ljudje z ledenim oklepom samega razuma.

Gori nad korom v cerkvi so si lastovice napravile gnezdo. V varnem so bile. V cerkev ne bo treščilo. Gori na strehi in zvoniku je svetel strelodov. Prav, da ste si izbrale ta kraj, ljubice moje!

In poslušal sem jih v cerkvi, ko sem stregel pri maši, poslušal njih lepo žgolenje. Kako se mi je srce dvigalo v svečanosti. Lastovice molijo in hvalijo Boga. Da, tudi jaz sem bil pobožnejši ob njih petju. Pa smo se vrstili. Ko sem prijel ob povzdigovanju za zvonček, takrat so moje lastovice obmolknile.

Tri so bile vedno v cerkvi. Svečana tihota je bila takrat. Gori na križ nad velikim oltarjem so bile posedle lastovice. Starejša, poznal sem jo prav dobro po nenavadno močnem glasu, si je izbrala vrh križa; drugi dve ob strani.

Vse tiho in mirno. Zvonček poje. Po povzdigovanju . . . In iznova se oglase lastovice, iznova pojó, molijo . . .

Redko se je zgodilo, da je katera zapela, ko sem pozval jaz. Nekoč pa je zapela, in gledal sem gori in pozabil zvoniti. Po maši sva orala doma z očetom zaradi razstresenosti v cerkvi.

Zakaj pa ti to pripovedujem, ljuba mladina? Jesen je tu, tista hladna jesen, ki jo imate vi vsi tako radi, ker vam polaga na mize polno zlatih sadov. Jaz pa ji pravim zapravljivka. Da, zapravljivka je, in še enkrat ji to rečem. Le pomislite: kar je ustvarila lepa pomlad, kar je pomnožilo za njo vroče poletje, vse zapravi jesen, neusmiljena jesen, a pastorki zimi ne pusti kar ničesar. Pa recite, če ne govorim prav! Pa še nekaj me jezi. Tja v cerkvene line gledam, in morda ste že uganili, zakaj mi je hudo. Spomini, ki sem vam jih opisal tu, se mi bude, saj vidim ljube svoje lastovice, kako se zbirajo. In kličem jim: „Ali že odhajate?“

„Da!“ mi odgovarjajo v zboru žalostno.

„In zakaj odhajajo?“ Jesen jih zopet odganja od nas. Tam v linah, nekatere po orumenelem listju, kjer so proslavljale lepo pomlad, pojo svojo — odhodnico. Žalostnovesel sem in zato izlivam iz čaše svojega življenja te čute v ljubi „Zvonček“, da imate tudi vi, ljubi otroci, nekaj mojega veselja, nekaj moje žalosti, saj sem zgoraj rekel, da mora biti v srcu vedno nekaj: veselje ali žalost.